

AD MULTOS ANNOS

Каракаш Ілля Іванович,

кандидат юридичних наук, професор кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія»

АКАДЕМІК СЕМЧИК ВІТАЛІЙ ІВАНОВИЧ ЯК ТАЛАНОВИТИЙ ВЧЕНИЙ І МУДРА ЛЮДИНА

З Віталієм Івановичем Семчиком познайомився в Києві у 1976 році на науково-практичній конференції, присвяченій проблемам права кооперативної власності, яка була організована Укоопсоюзом та Інститутом держави і права Академії наук Української РСР. Познайомив мене з ним як з молодим кандидатом юридичних наук його науковий керівник професор В.З Янчук. Саме тоді мою увагу привернуло глибоке шанування «молодим учнем» свого вчителя. справа в тім, що вони за віком були майже ровесниками з різницею у два роки. Проте надзвичайно делікатне ставлення до дорослого «учня» до свого сверстника-вчителя мене приємно вразило своєю неординарною повагою.

У наступному ми багато спілкувались і обговорювали різні наукові питання, у т. ч. в публікаціях щодо проблем права колективної власності та права власності на землю, питань реорганізації сільськогосподарських підприємств та перспективних напрямів вдосконалення їх організаційно-правових форм тощо. Слід зазначити, що рівень вихованості Віталія Івановича та його висока повага до людської особистості, ніколи не дозволяли йому надавати оцінки будь-кому, а тем більше своїм колегам з наукового кола. Він міг піддати критиці будь-які погляди, інколи достатньо суворо, але робив це настільки коректно і з такою повагою до опонента, що ні у кого і ніколи не залишалось підстав для образи чи незадоволення.

Згадується нетривале співробітництво з підготовки підручника «Кооперативне право» за редакцією В.І Семчика (Київ, «Інюре», 1998, який досі залишається майже єдиним виданням такого рівня в українському правознавстві). Не пам'ятаю тепер, хто із співавторів не надав своєчасно свій матеріал, у зв'язку з чим Віталій Іванович доручив мені у достатньо стислий строк підготувати розділ «Витоки кооперативного права» обсягом до 1-го д/а. Нажаль, відсутність необхідного досвіду в підготовці підручників такого рівня та за браком часу, не вдалося з першого разу надати якісний матері-

ал. Я це добре усвідомлював, але розраховував на те, що «пройде». І дуже скоро зрозумів, що у Віталія Івановича «поспішне» і «поверхнєве» не проходить. Більше того, я одержав від нього добрий «урок» стосовно відповідального і сумлінного ставлення до дорученої справи. Віталій Іванович навіть, не підвищив тон при розмові, але він висловив такі оцінки щодо наданого матеріалу, які я досі пам'ятаю, а головне, – у мене до цього часу не виникає бажання у чомусь «халтурити».

Віталій Іванович пройшов нелегкий, але надзвичайно насичений і цікавий життєвий шлях. Він учасник багатьох дій у Великій Вітчизняній війні, після війни – студент юридичного факультету Київського державного університету ім. Т. Шевченка. Вища юридична освіта надала йому можливість працювати адвокатом і завідувачим районною юридичною консультацією, народним суддею і головою Фастівського міського народного суду. Проте найбільш плідно, яскраво і талановито він проявив себе на теренах юридичної науки.

Віталій Іванович пройшов майже усі ступені наукової роботи: від старшого, провідного та головного наукового співробітника Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України до завідувача кафедри аграрного, екологічного і трудового права Київського університету права НАН України. Він одержав вчені звання старшого наукового співробітника та професора, був обраний членом-кореспондентом НАН України та дійсним членом (академіком) Національної Академії правових наук України. Про таку наукову кар'єру багато науковців можуть тільки мріяти.

За понад 40 років активної наукової діяльності В.І. Самчик опублікував більше 300 наукових праць, з яких 6 індивідуальних і 20 колективних монографій, 10 підручників та більше 20-и юридичних довідників. Основними напрямками його наукової діяльності були аграрне і земельне право, адміністративне право і теорія управління. Віталій Іванович був ініціатором видання та відповідаль-

ним редактором таких широко визнаних підручників як «Аграрне право», «Кооперативне право» та «Земельне право», які витримали декілька перевидань і за якими, без будь-якого перебільшення, досі навчаються студенти-правознавці вищих юридичних навчальних закладів країни.

Найбільш результативною діяльністю Віталія Івановича як вченого проявились у період становлення незалежної української державності в якості наукового консультанта Комітету Верховної Ради України з питань правової реформи та члена Комітету законодавчих ініціатив при Президентів України. Його знання як досвідченого правознавця і мудрої людини, його фундаментальні наукові праці та аргументовані пропозиції, які у свій час були сформульовані в монографічних виданнях «Право власності в споживчій кооперації», «Сучасна аграрна політика України: проблеми становлення», «Право власності за Конституцією України» та інших дослідженнях, стали основою для розробки проектів і прийняття чисельних законодавчих актів з аграрного, земельного, кооперативного та інших галузей вітчизняного права.

Особливо слід зазначити невтомне працелюбство і плідну наукову працю Віталія Івановича, що не одноразово відзначалися урядовими нагородами України та вітчизняними і зарубіжними почесними званнями. Однак найвищим його досягненням було утворення, широке визнання й успішне функціонування української аграрно-земельної правової школи. Наукові праці та фундаментальні видання В.І. Семчика і сьогодні користуються посякденним попитом серед широкого кола наукових співробітників і викладачів вищих навчальних

закладів, аспірантів і студентів, які проводять свої дослідження на засадах його наукових здобутків. Вони безпосередньо сприяли і сприяють фаховій підготовці та духовному збагаченню початківців та молодих спеціалістів.

Нажаль, ми не були близькими друзями, але все ж міг би засвідчити деякі невід'ємні особисті риси В.І. Семчика як мудрої людини. Ними були людяність і добропорядність, обов'язковість і відповідальність, скромність і відвертість, доброзичливість і щедрість. Він широко надавав свої енциклопедичні знання, накопичений науковий досвід і широкий світогляд молодим науковцям. Ним було підготовлено стільки кандидатів юридичних наук, що сьогодні навіть важко всіх перерахувати. Його батьківське піклування і безкорисну допомогу відчували сотні молодих вчених, у визначенні долі яких Віталій Іванович приймав безпосередню участь. Чисельні учні В.І. Семчика з глибокою вдячністю розповідають про його справедливо вимогливе ставлення до них. Він сприймався ними у якості взірця наукового керівника і мудрого вчителя.

Безперечно, Віталій Іванович Семчик був одним із активних провідників і засновників вітчизняного аграрного, земельного та кооперативного права. Він наполегливо відстоював становлення української правової державності та національної правової системи, осучаснення суспільних відносин та оновлення багатонаціонального суспільства у незалежній українській державі. Такі віддані патріоти своєї вітчизни, талановиті вчені і мудрі люди, яким був Віталій Іванович Семчик, залишають після себе незабутні справи, яскраву пам'ять про себе і назавжди залишаються у наших серцях.